

Dode hoek project

Project voor het basisonderwijs

Ontwikkeling: Regio-coördinatie Verkeerseducatie Drenthe
Jaar van uitgave: 2013
Auteur: Karin Pasjes, Marja Derksen, Geralda Vrieling

© Pion Verkeersadvies; Educom Consultancy, Contact?! Onderwijs adviesbureau
Gebruik van informatie uit deze lesbrieff in de provincie Drenthe, zowel schriftelijk als digitaal, is toegestaan met bronvermelding. Voor gebruik buiten de provincie Drenthe dient vooraf schriftelijk toestemming gevraagd te worden aan de auteurs.

Inleiding

Verkeer moet je doen! Zittend op de stoel leer je geen verkeer. Ook de verkeerslessen op het voortgezet onderwijs komen het best tot hun recht als het een combinatie is van oefenen in de praktijk en het leren van theoretische kennis. Er zijn veel verkeersregels, door gesprekken met leerlingen te voeren over het verkeer en de situaties waarin je terecht kunt komen kun je (gast)docent de leerling wegwijs maken in het land van verkeersregels. Daarbij is het oefenen in het echte verkeer belangrijk! Dit is voor de docent niet altijd een eenvoudig gedeelte. Van docenten wordt verwacht dat ze met iedere methode slagvaardig aan het werk kunnen en dat men genoeg inspiratie heeft om de kinderen ervaringsgerichte verkeerslessen te geven. Een bijkomend aspect is het stukje tijd dat de docent kan investeren om een goede verkeersles (theorie en praktijk) in elkaar te zetten. Middels deze lesbrief heeft de docent een aanvullende verkeersles te pakken met een goede balans tussen theorie en praktijk.

Het dode hoekproject

Kinderen gaan lopend, fietsend of met de auto (als passagier) naar school. De eerste stappen in het verkeer zullen de kinderen met hun ouders zetten, zij zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Kinderen ontwikkelen zich in een snel tempo en zullen diverse vervoersmiddelen stap voor stap gaan ontdekken. Van de eerste stappen tot de loopauto, van de loopauto naar de driewieler en van de driewieler naar de fiets. Iedere nieuwe vaardigheid die een kind leert vereist alle concentratie van het kind. Wanneer het kind leert fietsen zal het in eerste instantie alleen maar bezig zijn met het fietsen en neemt het de verkeerssituatie om zich heen niet geheel op. Dit komt geleidelijk op gang, hoe meer fietskilometers een kind maakt, hoe beter het kan reageren op en in het verkeer.

In groep 8 van de basisschool komen de meeste leerlingen veelal zelfstandig op school. Er wordt dan van hen verwacht dat ze goed kunnen fietsen, interpreteren en anticiperen. Toch blijven het, ook op deze leeftijd, kinderen en zien ze niet overal evenveel gevaar, herkennen lastige situaties niet of denken dat ze met hun superfiets alles kunnen overwinnen. Middels deze lesbrief wordt geprobeerd de leerling bewust te maken van de dode hoeken van een vrachtauto. Niet alleen vanaf papier, maar er wordt ook een rondje gereden met de vrachtauto. Wij wensen u veel leerplezier bij het uitvoeren van deze lesbrief!

Doel dode hoek project

In deze lesbrief komen er verschillende doelen aan de orde. Een belangrijk doel tijdens het uitvoeren van de les is dat de leerlingen leren om een verkeerssituatie goed in te schatten. Daarbij moeten er verschillende stappen genomen worden:

- De leerlingen laten ervaren wat een dode hoek voor een vrachtwagenchauffeur betekent
- De leerlingen laten ontdekken welke rol ze zelf in deze situatie spelen
- De leerlingen belangrijke informatie uit deze verkeerssituatie laten ervaren om op een later misschien in een soortgelijke situatie de juiste beslissing te kunnen maken
- Dat de leerlingen zich bewust zijn van het feit dat er onverwachte situaties kunnen optreden in het verkeer.
- De leerlingen bewust maken van hun eigen verkeersgedrag en wat daarvan de eventuele gevaren kunnen zijn
- De leerlingen vaardigheden aanleren wat een goed samenspel tussen hen (voetgangers/fietsers) en vrachtwagenchauffeur kan bevorderen.

Verkeer is altijd in beweging en is een samenwerking tussen de verschillende weggebruikers, deze weggebruikers zijn mensen en mensen maken fouten. Door alert te zijn in situaties en in te kunnen spelen op onverwachte situaties kunnen veel ongevallen voorkomen worden. Wanneer we allemaal goed opletten en rekening houden met elkaar bouwen we aan een verkeersveilige situatie, waar iedereen baat bij heeft.

Doelgroep

Deze lesbrief is ontwikkeld voor de leerlingen van groep 8 van het basisonderwijs.

Materialen en opbouw van de lessen

Deze brief is een handvat om de dode hoek beter te belichten, ze kunnen als aanvulling op de reguliere verkeerslessen gebruikt worden.

Het programma:

- Groepsgesprek ter activatie van de voorkennis van de leerlingen
- Kijken dvd 'Veilig op Weg'
- Bespreken dvd
- rondje lopen en meerijden met de chauffeur

Didactische aanwijzingen:

Het project bestaat uit een theoretisch gedeelte en een praktisch gedeelte. Het theoretische deel duurt ongeveer dertig minuten, daarna gaan de leerlingen in groepjes van vijf naar buiten voor de praktijklessen. Eenmaal buiten zal de chauffeur van de vrachtwagen een rondje om de vrachtauto lopen met de kinderen en vervolgens een rondje met de kinderen rijden. Voor een goede indruk van de leerlingen is het belangrijk dat er een ouder/leerkracht met fiets met de vrachtwagen meefietst. Het praktijk gedeelte neemt per groepje van vijf ongeveer 15 minuten in beslag.

Benodigde materialen:

- Lesbrief
- Lokaal met digibord/scherm en computer om de dvd af te spelen
- Dvd 'Veilig op weg' (is als het goed is in uw bezit)
- Parkeerplaats waar de vrachtauto geparkeerd kan worden
- Pionnen
- Eventueel afzetlint
- Opstapplaats om een rondje mee te rijden met de vrachtauto
- Ouder/docent met fiets die met de vrachtauto mee kan fietsen
- Ouder die de groepjes leerlingen kan begeleiden van en naar de klas.

Vorbereiding:

- Leerlingen opdelen in groepjes van vijf
- Plaats voor de vrachtauto reserveren en pionnen klaarzetten
- Verkeersouders regelen om mee te fietsen met de vrachtauto

Waar willen we naar toe werken in deze les:

Vandaag wordt er met de leerlingen gesproken over de dode hoek van de vrachtauto. Door met de leerlingen de dode hoeken van de vrachtauto te bespreken zullen ze bewuster omgaan met het vrachtverkeer. Ze moeten, kijkend naar de situatie, bedenken hoe ze zich zelf op een veilige manier kunnen voortbewegen in het verkeer, zodat ze er bewust van worden dat ze zelf wel eens fouten maken, maar dat er ook anderen zijn die fouten kunnen maken in het verkeer. Door goed op te letten in het verkeer kunnen er veel ongelukken voorkomen worden. Want het hoeft niet alleen aan jezelf te liggen dat een situatie lastig wordt.

Introductie van de les:

Hou een korte inleiding van de bedoeling van elk onderdeel

Theoretisch gedeelte: Veilig op weg

Leg de leerlingen uit wat ze gaan zien in deze film

Als de film getoond is hou dan even in het kort een vraaggesprek:

- Wat doet dit met je
- Hoe vind je het zelf als je naast een vrachtauto fietst/loopt
- Ben je je bewust van de plaatsen die een vrachtauto niet ziet
- Ga je daar ook bewust mee om in het verkeer

Laat de bijbehorende vragen door de leerlingen maken, vorig jaar is er een werkboekje 'goed gezien' naar de basisscholen gestuurd, misschien heeft u deze nog in uw bezit, zo niet dan kunt u deze opvragen bij uw regiocoördinator.

Praktische les: Rondje vrachtauto lopen en rijden

De vrachtwagen staat op een plaats waar de leerlingen rondom kunnen lopen.

De instructeur loopt samen met de leerlingen om de vrachtauto heen en vraagt aan de leerlingen waar zij denken dat de dode hoeken zijn.

Daarna gaan de leerlingen de vrachtauto in en zou het het project ten goede komen als er een ouder/docent mee fietst met de vrachtauto. De fietser zal steeds in goed overleg verdwijnen in de dode hoek. Leerlingen zullen ervaren hoe het voor een chauffeur is en hoe weinig een chauffeur eigenlijk kan zien. Een rondje van 5 à 10 minuten is genoeg, daarna kan de tweede groep. Aan het eind van de rit met de vrachtauto kan de vraag gesteld worden:

- hoe heb je het ervaren
- ben je je nu meer bewust van het feit dat de chauffeur alles niet kan overzien
- hoe ga je in het vervolg om met de vrachtwagen en chauffeur, gaat er iets veranderen of blijft het hetzelfde?

Tot slot

Herhaling is de kracht van onderwijs, pak zo af toe de tips om uit de dode hoek te blijven erbij tijdens een verkeersles, of zoek eens een filmpje op van de dode hoek op beeldbank of klokhuis, zo blijven de leerlingen er aan herinnerd worden wat de dode hoeken zijn, dit is van levensbelang!

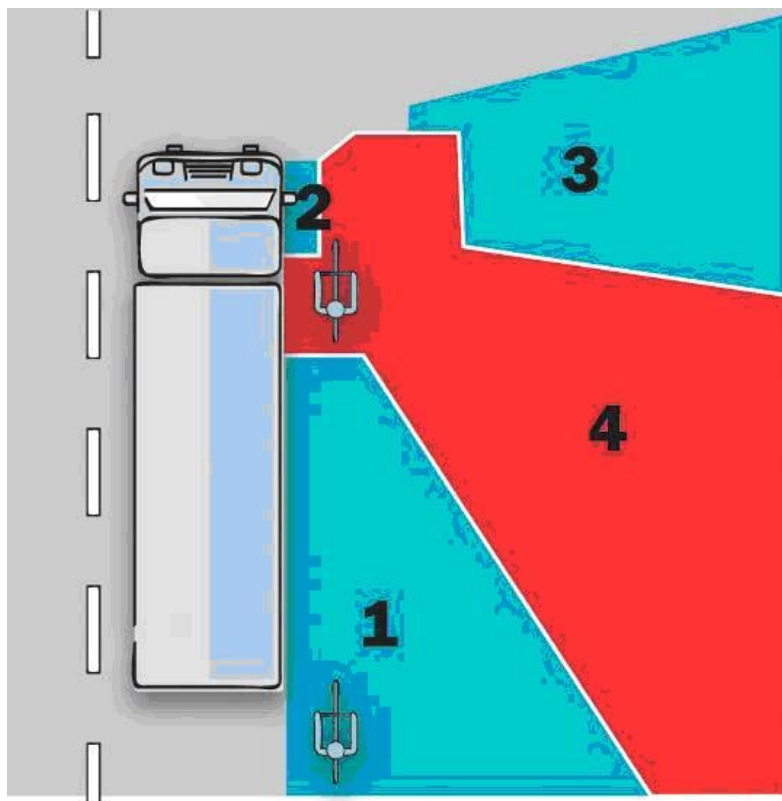
Voor de nieuwsbrief

Dode Hoek, hoe kan ik als fietser het best handelen?

Vaak is het letterlijk van levensbelang dat je de gevaren van rechts afslaande vrachtauto's juist inschat en de dode hoek van vrachtwagens zoveel mogelijk ontwijkt. Onder het motto 'zien en gezien worden' geven we hierna vijf belangrijke tips voor fietsers, bromfietzers en voetgangers.

- Maak steeds oogcontact met de bestuurder. Zo kan je als fietser nagaan of de vrachtwagenchauffeur je gezien heeft en of hij je laat doorrijden. Zie je de bestuurder, dan kan hij jou ook zien. Als je de bestuurder niet kunt zien, dan ben je ook onzichtbaar voor hem!
- Stop nooit onder of ter hoogte van de spiegels. Ga nooit rechts van een vrachtwagen stilstaan. Je loopt het risico dat de bestuurder je niet ziet en dat je wordt aangereden als de vrachtwagen vertrekt en naar rechts afslaat.
- Blijf uit de dode hoek. Fiets nooit vlak voor, achter of naast een vrachtwagen. Daar ziet de chauffeur je zeker niet. Blijf er ver achter of ga er ver genoeg voor staan. Gebruik waar mogelijk het fiets-opstel-vak dat fietsers de kans biedt zich veilig voor de vrachtwagen op te stellen. Als een vrachtwagen je inhaalt, zorg dan voor voldoende uitwijkruimte naar rechts, zodat je niet beklemd raakt
- Geef veiligheid voorrang. In bochten, op rotondes en kruispunten waar de vrachtwagen links of rechts afslaat, blijf je het best ver rechts achter de vrachtwagen. Een traag rijdende vrachtwagen bereidt vaak een manoeuvre voor en houdt altijd een gevaar in. Zo wijkt een rechts afslaande vrachtwagen eerst uit naar links. Hoe groter de vrachtwagen, hoe verder hij uitwijkt.
- Fiets in de kijker. Kies om te fietsen kleding in felle, heldere kleuren. Fluorescerende kleding is ideaal. In het donker maken reflecterende strips en accessoires (bijv. op je jas of rugzak) je beter zichtbaar.

Kinderen en de 'dode hoek'

Blijf uit de dode hoek

Iedereen heeft wel eens gehoord van de 'dode hoek' van een vrachtauto. Vaak lezen we berichten in de krant waar over een 'dode-hoek'-ongeval met fietsers wordt gesproken. Maar wat is precies een 'dode hoek'? En hoe kunt je er veilig mee omgaan?

De 'dode hoek' van een vrachtauto is de ruimte om de wagen waarvan de chauffeur niets kan zien.

Een vrachtauto heeft overigens niet één, maar meer dode hoeken: vlak voor de auto, naast de auto en achter de auto.

De dode hoek aan de rechterkant van de vrachtauto is de meest gevaarlijke. Ondanks allerlei extra (verplichte) spiegels blijft de 'dode hoek' aan die kant bestaan. Doordat deze ruimte aan de rechterkant zo groot is, ontstaat voor fietsers een gevaarlijke situatie als de vrachtauto rechtsaf slaat.

Niet alleen de ruimte naast de vrachtauto levert gevaarlijke situaties op voor fietsers. Ook vlak voor de auto kan de chauffeur overstekende fietsers en voetgangers niet zien. Hoe hoger de cabine, hoe groter de dode hoek aan de voorkant is, soms wel tot enkele meters voor de vrachtwagen. Vooral kinderen, die door hun lengte al slechter zichtbaar zijn, moeten zich terdege bewust zijn van deze gevaarlijke situaties.

Tip 1

Zorg dat je de chauffeur kan zien, want als je hem ziet dan ziet hij jou ook.

Tip 2

Loop of fiets nooit vlak voor of vlak achter een vrachtauto langs.

Tip 3

Ga met je fiets nooit naast een vrachtauto staan, maar blijf er ruim achter.

In deze tekening is de dode hoek rood gekleurd. Alles in dit gebied is dus niet zichtbaar voor de chauffeur. En vanzelfsprekend kunt jij de chauffeur ook niet zien, zelfs niet via zijn spiegels.

Bron: Verkeerseducatie website

